

УДК 811.161.2'243'373'42:[82-1.09:7.049.1]:378.016

**STUDING OF THE FIGURATIVE LEXICS IN THE COURSE OF THE
UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE
(on the example of the image of heart)**

Khrystyna Shchepanska

*Lviv Ivan Franko National University,
Department of Applied Linguistics,
Universytets'ka Str., 1/234, 79000, Lviv, Ukraine
phone: (032) 2394355, khrystynashchepanska@gmail.com
<http://orsid.org/0000-0001-6393-5987>*

The lexeme of heart as one of the main images of the Ukrainian linguistic culture, which should be represent to foreign students is characterized in the article. The main sense centers of the image of heart in the Ukrainian language space (the heart as an inner human and the heart as a space) are singled out on the basis of the poetic discourse of the XIX century. The differentiation within each sense center is determined. Two senses – the heart as a biological entity (physiological characteristics) and the heart as a spiritual essence (moral characteristics) is distinguished by within the sense center of the heart as an inner human. The senses of the heart as the inner world of man (house, cache), the heart as a spiritual space (heaven, temple), the heart as a container of the emotions and feelings (the capacity of love, hope) are distinguished among the main senses that form the sense center of heart as a space.

The main figurative schemes forming the Ukrainian linguistic cultural constant of the heart are outlined. A figurative scheme of "heart as a container", which conditionally forms three content frames, associated by the gradation relations (large (uncertain size), medium, small) is described. An image scheme of the orientation is considered as the placement of values on the empirical axis (upwards orientation (positive emotions – warming in the heart); down orientation (negative emotions – cold appearing on the heart); center orientation (heart – center, middle)). The image schemas of the "part / whole", "subject / object" and "surface" are described.

The types of exercises and works for studying of the figurative vocabulary in the course of the Ukrainian language as a foreign language are proposed. In particular, the exercises for the development of figurative and associative thinking, acquisition of the skills of contextual analysis, the ability to recognize and correctly interpret of the words-images are singled out.

Keywords: figurative lexics, verbal image of heart, sense, Ukrainian linguistic culture, Ukrainian as a foreign language.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2019.14.2732>

Formulation of the problem. In the process of the language learning at the lexical level foreign students should be acquainted with the main words-images of the corresponding linguistic culture, reflecting its originality and uniqueness. According to T. M. Lahuta, the vocabulary "is influenced by a number of factors that complicate its practical assimilation" [2 : 137], and one of such factors is the high level of imagery of the Ukrainian language. The words-images are the product of metaphorical thinking and comprehension of the realities, so they are full of not only artistic, but also everyday speech. The theory of cognitive metaphor (by J. Lakoff and M. Johnson) according to which metaphors are formed not in language, but in everyday life as the interaction of two structures of knowledge – the domain of the source and the target domain [3 : 9] has already completely adapted in the modern linguistics. Knowledge within the domain of the source is organized according to the pattern of image schemas ("container", "surface",

"path", "part-whole", etc.) [3 : 11]. As they say, the fluency of a foreign language involves thinking in this language, and "thinking in language" means free operation of image schemes.

Analysis of the investigations. Modern researchers point out that "vocabulary study is a central problem in learning any foreign language" [2 : 137]. However, we have only a few articles devoted to some aspects of the methodology of teaching the vocabulary of the Ukrainian as a foreign language, in particular article, in which the authors singled out the specific meaning of color names in the Ukrainian language, defining their linguistic and ethnographic features [4]. It is also the article devoted to the consideration of phraseologisms in the aspect of studying the vocabulary of the Ukrainian language [2]. The problem of the perception of figurative material by foreign students was violated in the article by S. Shevchenko "Literary text in the course of Ukrainian as a foreign language" [6]. However, there is still no separate investigation devoted to the consideration of the linguistic and cultural content of figurative vocabulary in the context of studying of the Ukrainian as a foreign language.

Previously unclear parts of the general problem. In each linguistic culture there are verbal images that can better than others convey the folk specificity of the conceptualization of reality and are very common in the corresponding linguistic space. It is very important to pay attention of students to such words in the process of the vocabulary studying of any language as a foreign language. One of the main language images for the Ukrainian linguistic culture is the language image of *heart*. Such researchers as N. Brahinets, I. Holubovska, V. Kononenko, studying the key concepts of the national pictures of the world, singled out *the image of heart* as a central in the Ukrainian language space. In the proposed article we will consider the imaginative filling of the lexeme of heart as one of the key image words of the Ukrainian linguistic culture, and also we will propose the ways of assimilating of the figurative vocabulary while studying the Ukrainian as a foreign language.

Formulating the goals of the article. *The purpose of the article* is to characterize the lexeme of heart as an image of the Ukrainian linguistic culture, to offer the ways of assimilating of the figurative vocabulary while studying the Ukrainian as a foreign language. The formulated goal involves solving the following *tasks*: 1) to single out the main senses of the image *of heart* in the Ukrainian language space (based on the Ukrainian poetic discourse of the XIX century); 2) to outline the key patterns that form the Ukrainian lingual-cultural constant *of heart*; 3) to offer types of exercises and works for assimilation of figurative vocabulary in the course of the Ukrainian as a foreign language.

Presentation of the main material. The perception of the verbal images during the study of the vocabulary of the Ukrainian as a foreign language is accompanied by an appeal to the notion of "sense". To understand the meaning of the word and to comprehend its sense is not the same, because the latter involves not only language learning, but also immersion in its origins. If the meaning is characterized by universality and is, so to speak, a vocabulary unit, the sense is always designated by individuality and acts as the unit of discourse. In the Dictionary of the Ukrainian Language, the dictionary article takes eight pages, where seven values of the header lexeme are fixed, of which only two (first and sixth) are direct: 1) the central organ of the circulatory system; 2) a

symbol of concentration of feelings, mood, emotions; 3) a gentle appeal to someone; 4) anger, irritation; 5) the main, the most important part, the center of something; 6) the part of the bell located in its inner part; 7) jellyfish (with a dialectal mark) [5 : 141-149] and a large number of phraseologisms with the lexeme of heart as the header unit.

However, not all values transmit the sense of the lexeme of heart as a Ukrainian linguistic-cultural constancy. On the basis of the dissertation "The Language Image of Heart in the Ukrainian Poetry of the XIX-th Century" [7] it is possible to distinguish the main sense centers of the image of heart in the Ukrainian language space, namely:

- 1) heart as an inner human;
- 2) heart as a space.

The sense center of *heart as the inner human* forms the senses of *the heart as the biological nature* (it describes predicates to live, to eat, to dress, to want, to feel, to think) and *the heart as the spiritual essence* (predicates to love, to believe, to unite with God).

The first sense has the following micro-senses:

1) heart as a separate life: *О Україно, рач прости, – Не можна серцю тутки жити, То най навіки тя покине, Най тутки трісне, тутки гине!* (13 : 35);

2) thirsty or hungry heart: *Є чим серце наситити Молоде, безодне, Є чим віки наповати Молодецьку гадку* (13 : 113); *І словами ніжно, Сходня дівчино, Годувала серце, Як млеком і медом* (11 : 157);

3) naked or dressed heart: *А яка-ж то шата, що ти груди криє? – Така, як моя доля, що лице ми мис: Тісна на моє серце і тісна на душу; Бо моє серце, братя, сардаком ся крило, Під бланев ся кохало, під ременем било...* (13 : 36);

4) heart as a desire for something: *Зникло те восени, що було літом, Серце не хоче кохатись сим світом* (11 : 67).

The sense of the *heart as the spiritual essence* determines the following specialized senses:

1) the heart is one that loves and believes: *Не так серце любить, щоб з ким поділитись, Не так воно хоче, як Бог нам дає...* (16 : 16);

2) the heart as being spiritually united with God: *То серце по волі з Богом розмовля, То серце щечече господню славу, А думка край світа на хмарі гуля* (16 : 54).

The sense center of *the heart as the space* forming the following senses: 1) the heart as the inner world of the human; 2) the heart as a spiritual space; 3) the heart as the container of emotions and feelings.

Specialization of the sense of *heart as the human inner world* is fixed in such micro-senses:

1) heart as a house: *Друже сивоусий, Ти вже серце запечатав, А я ще боюся. Боюся ще, мій голубе, Серце поховати. Може вернеться надія... Може вернеться з-за світа В пустку зимувати, Хоч всередині обілить Горілю хату. І витопить, і нагріє, і світло засвітить...* (16 : 222);

2) heart as a hiding place: *А того й не знають, Що я в серці заховала... Нехай нарікають* (16 : 204);

3) the heart as a receptacle of images of people and all that is the most valuable to a person: *А полюбивши, чи ж би міг Я Божюю її подобу Згубити з серця, мимо всіх Терпінь і горя аж до гробу?* (14 : 110);

4) heart as a home of dreams and hopes: *Та в серці, хоч і як недолею прибитим, Надія кращяя жие, – Так часто під скали тяжезної гранітом Вода холодна б'є* (14 : 88).

The sense of *the heart as a spiritual space* defines the following specialized senses:

1) heart as an inner paradise: *Якого ж ми раю У бога благаєм? Раї у серце лізе, А ми в церкву лізем* (16 : 480);

2) heart as a hell: *Щирі сльози козацькій В серці запеклися, Мов у пеклі* (16 : 242);

3) heart as God's temple: *«Єсть Бог я чую се, я знаю, Його у власнім серці маю...»* (14 : 317);

4) heart is a spiritual home: *Тихо, як у раї. Всюди божя благодать – І в серці, і в хаті* (16 : 207).

The specialization of the sense of *heart as the receptacle of emotions and feelings* is fixed in such micro-senses:

1) heart as the residence of love: *І потолочену любов завмерлу У серці ношу і надармо молю Її смерті!* (14 : 420);

2) heart as a bowl of feelings and a source of tears: *Що сам єси тепер москаль, Що серце порване, побите, І що хороше-дороге Було в йому, то розлилося...* (16 : 405);

3) heart as the depth where the song is born: *Солоденька рідна мово, Як би-м тя рад вчути! Із глибини серця свого Рад би-м піснь добути* (8 : 188);

4) heart as a depth (pit, grave): *Кому ти їх, друже, кому передав? Чи, може, навіки в серці поховав?* (16 : 212).

5) heart as a universe (space): *Я в серденьку своїм вселенню носила, Я між людьми тебе як світ у тьмі знайшла...* (12 : 478).

On the linguistic level the image undergoes sense expansion, and on the mental level it is, on the contrary, specified. There is a search for a form at this level, that is, figurative schemes that reflect the primary organization of human sensory experience are singled out. Image schemes are a universal category, so foreign student will better perceive any text (artistic and not only) at the level of figurative schemes.

Researchers singled out such figurative schemes as: "container", "orientation", "surface", "subject", "object", "path", "part-whole" and others [3 : 11]. The image scheme of the "container" forms the basis of the inner form of the lexeme of heart ("middle, inside, depth, core" [1 : 222]). The image scheme of "heart as a container" conventionally forms three content frames, associated by gradation relations: big (large, uncertain size), medium, small.

The frame of "big" predicts the sense of "macro space", which we fix, for example, in the image of *heart as the world*: *Вирядім ми слово до походу Не в степи куманські безконечні, А в таємні глибини сердечні, Де кують будучину народу. Потопчімо там полки погані, Що летять на душу, як тривога, Смагу сиплють з огняного рога І кинджал ще обертають в рані...* (14 : 304). The frames of "medium" and "small" predicts the senses of "space" and "micro space" respectively. An example of the semantic filling of the frame of "middle" is the image of *heart as the home*: *В серці, наче в порожній оселі, Давно й сліду живого нема: Але думи забились веселі, Що минає холодна зима* (9 : 349); the frame of "small" – *the image of heart as the barrel*: *Чи довго ще вони не віднайдуть спокою?.. Ти, що серце своє, наче бочку, заднив, чи довго ще?* (15 : 64–65).

The image scheme of the "orientation" determines the placement of values on the empirical axis:

the upward orientation – centrifugal upward movement (positive emotions – warming in the heart): *Либонь, радість зобачання Гріє серденько холодне* (11 : 79);

the down orientation – centrifugal movement down the vertical (negative emotions – cooling in the heart): *І ваша веселость, сестриці, зов'яне; І вам на серденьку холодно стане* (11 : 83);

the center orientation – centripetal movement (heart is a center, middle): *За думою дума роєм влітає, Одна давить серце, друга роздирає, А третя тихо, тихесенько плаче У самому серці, Може й Бог не бачить* (16 : 223).

The image scheme of the "part / whole" reflects the traditional tendency in the Ukrainian linguistic culture to use the name of *the heart* in the function of the metonymical designation of a person: being a part of the human body, the heart replaces a person as a whole: *Щебече він: не то співець віршами люб'язними Кохання й радість розділя З серцями приятними* (11 : 70).

The image schemes of "subject / object" reflect the subject-object relations in the structure of the analyzed image. As a subject of action, the heart has the anthropomorphic characteristics: *Не так серце любить, щоб з ким поділитися, Не так воно хоче, як Бог нам дає, Воно жить не хоче, не хоче журисться. «Журись», – каже думка, жалю завдає* (16 : 16).

As an object of action, the image of heart is mostly in semantic correlation with the images of certain emotions or feelings that perform the function of the subject: *І всі печали, що мя вдень кроїли, Що моє серце на кавалки дерли, Угризки, троски, всі ся укоїли...* (13 : 31).

The image scheme of "surface" forms a sense of *the heart as the surface*, which is an alternative to the sense of *the heart as the container*: *Розстатись, – в мене нишком щось На серце тяжко налягає?..* (11 : 156).

The prepositional construction of "something is on the heart" that describes the semantic organization of the image scheme of "surface" has an antonymic pair – "something is under the heart": *Вона ж теє серце родила, кохала, Під серцем у неї те серце росло* (10 : 267).

Consequently, we outlined the main image field of the Ukrainian linguistic-cultural constant of *the heart*, as well as the content frames, or image schemes that underlie it. This material as the illustrations may be useful to teachers of the Ukrainian as a foreign language. In order to avoid stylistic and semantic mistakes while reading texts, especially poetic, foreign students should be acquainted with the key verbal images of the Ukrainian linguistic culture. This can be done on a separate lesson or partly in every lesson while studying of the vocabulary of the Ukrainian language. It will be more effective and interesting, obviously, to get acquainted foreign students with the figurative vocabulary gradually, step by step.

First of all, students should be introduced to the concepts of "image" and "figurative vocabulary". Teachers should draw their attention to the difference between the concepts of "meaning" and "sense", giving interesting examples. Of course, examples are better to draw from artistic texts, in particular poetic. According to S. Shevchenko, in order to get acquainted students with the artistic text, they must be prepared for this, that is, they must

not only be able to "perceive graphic signs, correlating them with certain values," but they have to interpret the text "in the process of semantic processing of the material" [6: 219]. These skills and abilities students need to get while studying vocabulary.

The next stage is to get acquainted foreign students with the main verbal images of the Ukrainian linguistic culture. Teacher can propose students to view dictionaries of symbols, in particular "Slovník symboliv kultury Ukrainy" (the Dictionary of Symbols of Culture of Ukraine) edited by O. I. Potapenko, V. P. Kotsur and V. V. Kuibida (2015), Slovník symboliv (the Dictionary of Symbols) edited by O. I. Potapenko and M. K. Dmytrenko (1997), also the dictionary-reference "Znaky ukraínskoi etnokultury" ("Signs of the Ukrainian Ethnic culture") by V. V. Zhaivoronok (2006) and others.

The third stage is to teach foreign students to distinguish and interpret verbal images. This is possible thanks to the development of a set of exercises and techniques that need to be introduced into the practice of teaching of the vocabulary of the Ukrainian as a foreign language.

A set of exercises may include the following types:

1) the teacher proposes to write a figurative and associative series to a word with the linguistic and cultural content. The next step is the selection of the most common figurative associations. In the end – the correlation of the selected associations with the linguistic and cultural content of the corresponding word (students can compare results with the associative dictionary, dictionaries of symbols and others);

2) the teacher proposes an excerpt from the text; a task for students – to find verbal images and to explain their meaning;

3) the teacher offers a set of words; a task for students – to select from the list of words such words that are key verbal images in the Ukrainian linguistic culture;

4) the teacher calls the word, and students must enter it in the context so that it gets figurative meaning. The next step is the selection of all contextual meanings, the formation of an integral verbal image;

5) the teacher proposes to fill the content frame or figurative scheme with specific meanings. For example, the figurative scheme of "heart as a container", "heart as a surface", "love is a path", "love is an orientation," "soul is a subject", "soul is a container", "home is an object," "home is a container" and others;

6) students read an excerpt of artistic text in their native language and looking for verbal images in it. The next step – students translate an excerpt in Ukrainian and interpret verbal images in the Ukrainian linguistic-cultural context;

7) students receive excerpts from three texts, where one word is key. The task is on the basis of contextual analysis, to isolate this word and define the senses that form it.

Students can keep a dictionary of verbal images, each time singling out and noticing new senses for each fixed verbal image with illustrative material. It will be interesting if the students will search and submit in the comments the equivalents of the verbal images of their native linguistic culture. In this dictionary students can illustrate the images, because the basis of the verbal image is always a subject-sensory image (most often visual). Another way of working with the text can be the selection of subject-sensory images with marks of *the visual, auditory, tactile, olfactory, taste*.

Conclusions and perspectives of further research. So, we described the lexeme of heart as one of the main images of the Ukrainian linguistic culture. Foreign students,

especially future philologists must know it as a key in understanding of the Ukrainian linguistic culture. The proposed types of exercises and works may be useful for assimilating of the figurative vocabulary in the course of the Ukrainian as a foreign language. The prospect of further research is seen in the study of Ukrainian symbols as an aspect of studying the vocabulary of the Ukrainian language in a foreign audience.

Список використаної літератури

1. Етимологічний словник української мови : У 7 т. – Т. 5 / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; [за ред. О. С. Мельничука]. – Київ : Наукова думка, 1982.
2. *Лагута Т. М.* Фразеологізми як аспект вивчення лексики української мови іноземними студентами / Лагута Т. М. // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Центр міжнародної освіти, 2008, № 12. – С. 136-141
3. *Лакофф Дж.* Метафори, которми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон: пер. с. англ./ Под ред. и с предисл. А. Н. Баранова. – Москва : Издательство ЛКИ, 2008.– 256 с.
4. *Процик І.* Багатство значень ахроматичних кольороназв в українській мові (на матеріалі підручників та посібників з української мови як чужої) / Ірина Процик, Олена Бурковська // Теорія і практика викладання української мови як іноземної, 2014. – Вип. 9. – С. 102–110
5. *Словник української мови в 11 томах.* – Т. 9 / [ред. тому І. С. Назарова, О. П. Петровська, Л. Г. Скрипник, Л. А. Юрчук] – Київ : Наукова думка, 1978.– 916 с.
6. *Шевченко С.* Художній текст в курсі української мови як іноземної / Світлана Шевченко// Теорія і практика викладання української мови як іноземної, 2007. – Вип. 2. – С. 219–221
7. *Щепанська Х.* Мовний образ серця в українській поезії ХІХ століття : дис. ... кандидата філологічних наук : 10.02.01 / Щепанська Христина Андріївна. – Львів, 2014. – 245 с.

Джерела

8. *Вагилевич І.* Вибрані поезії [Текст] / Іван Вагилевич // Українська література ХІХ століття: Хрестоматія: навч. посіб. / [упоряд. Н. М. Гаєвська]. – Київ : Либідь, 2006. – С. 182–184.
9. *Грабовський П.* Зібрання творів : У 3-х т. – Т. 2 / П. Грабовський / [ред. кол. О. І. Білецький, О. І. Киселов, Л. М. Новиченко]. – Київ, 1959. – 622 с.
10. *Кононенко М.* Хвилі : зб. Віршів [Текст] / [упоряд. та автор. передм. В. Погребенник] / М. Кононенко. – Київ : Смолоскип, 1994. – 407 с.
11. *Костомаров М. І.* Твори : В 2 т. – Т.1 : Поезії ; Драми ; Оповідання [Текст] / [упоряд., авт. передм. та приміт. В. Л. Смілянська] / М. І. Костомаров. – Київ : Дніпро, 1990. – 538с.
12. *Куліш П. О.* Твори: В 2 т. – Т.1 Прозові твори. Поетичні твори. Переспіви та переклади [Текст] / П. О. Куліш. – Київ : Наукова думка, 1994. – 752 с.

13. *Федькович О. Ю.* Твори. – Т.1. Поезії [Текст] / О. Ю. Федькович / [впорядк. В. Щурат]. – Чернівці, 1896. – 128 с.
14. *Франко І.* Збір. тв. : у 50 т. – Т.1. Поезія [Текст] / І. Франко. – Київ : Наукова думка, 1976. – 502 с.
15. *Франко І.* Збір. тв. : у 50 т. – Т.8. Поетичні переклади та переспіви [Текст] / І. Франко. – Київ : Наукова думка, 1977. – 637 с.
16. *Шевченко Т. Г.* Кобзар [Текст] / [вступ. ст. О. Гончара ; приміт. Л. Кодацької] / Т. Г. Шевченко. – Київ : Дніпро, 1985. – 640 с.

References

1. Etymologichnyi slovnyk ukraïnskoi movy : U 7 t. – T. 5 / AN URSR. In-t movoznavstva im. O. O. Potebni ; [za red. O. S. Melnychuka]. – Kyiv : Naukova dumka, 1982.
2. *Lahuta T. M.* Frazеологізми як аспект вивчення лексики української мови іноземними студентами / Lahuta T. M. // Vykladannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. – Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina, Tsentr mizhnarodnoi osvity, 2008, № 12. – S. 136-141
3. *Lakoff Dzh.* Metafory, kotorymi my zhivem / Dzh. Lakoff, M. Dzhonson: per. s. angl. / Pod red. i s predisl. A. N. Baranova. – Moskva : Izdatel'stvo LKI, 2008. – 256 s.
4. *Protsyk I.* Bahatstvo znachen akhromatychnykh koloronazv v ukraïnskii movi (na materialy pidruchnykiv ta posibnykiv z ukraïnskoi movy yak chuzhoi) / Iryna Protsyk, Olena Burkovska // Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi, 2014. – Vyp. 9. – S. 102–110
5. Slovnyk ukraïnskoi movy v 11 tomakh. – T. 9 / [red. tomu I. S. Nazarova, O. P. Petrovska, L. H. Skrypnyk, L. A. Yurchuk]. – Kyiv : Naukova dumka, 1978. – 916 s.
6. *Shevchenko S.* Khudozhnii tekst v kursy ukraïnskoi movy yak inozemnoi / Svitlana Shevchenko // Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi, 2007. – Vyp. 2. – S. 219–221
7. *Shchepanska Kh.* Movnyi obraz sertsia v ukraïnskii poezii XIX stolittia : dys. ... kandydata filolohichnykh nauk : 10.02.01 / Shchepanska Khrystyna Andriivna. – Lviv, 2014. – 245 s.

Sources

8. *Vahylevych I.* Vybrani poezii / Ivan Vahylevych // Ukraïnska literatura KhIKh stolittia: Khrestomatiia: navch. posib. / [uporiad. N.M. Haievska]. – Kyiv : Lybid, 2006. – S. 182–184.
9. *Hrabovskiy P.* Zibr. tv. : U 3-kh t. – T.2/ P. Hrabovskiy / [red. kol. O. I. Biletskyi, O. I. Kyselov, L. M. Novychenko]. – Kyiv, 1959. – 622 s.
10. *Kononenko M.* Khvyli : zb. Virshiv [Tekst] / [uporiad. ta avtor. peredm. V. Pohrebennyk] / M. Kononenko. – Kyiv : Smoloskyp, 1994. – 407 s.
11. *Kostomarov M. I.* Tvory : V 2 t. – T.1 : Poezii ; Dramy ; Opovidannia [Tekst] / [uporiad., avt. peredm. ta prymit. V. L. Smilianska] / M. I. Kostomarov. – Kyiv : Dnipro, 1990. – 538 s.
12. *Kulish P. O.* Tvory: V 2 t. – T.1 Prozovi tvory. Poetychni tvory. Perespivy ta pereklady [Tekst] / P.O.Kulish. – Kyiv : Naukova dumka, 1994. – 752 s.
13. *Fedkovych O. Yu.* Tvory. – Т.1. Poeziya [Текст] / О.Ю. Федкович / [впорядк. V.Shchurat]. – Chernivtsi, 1896. – 128 s.

14. Franko I. Zibr. tv. : u 50 t. – T.1. Poeziia [Tekst] / I. Franko. – Kyiv : Naukova dumka, 1976. – 502 s.

15. Franko I. Zibr. tv. : u 50 t. – T.8. Poetychni pereklady ta perespivy [Tekst] / I. Franko. – Kyiv : Naukova dumka, 1977. – 637 s.

16. Shevchenko T. H. Kobzar [Tekst] / [vstup. st. O. Honchara ; prymit. L. Kodatskoi] / T. H. Shevchenko. – Kyiv : Dnipro, 1985. – 640 s.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2019

прийнята до друку 22.04.2019

ВИВЧЕННЯ ОБРАЗНОЇ ЛЕКСИКИ В КУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (на прикладі образу серця)

Христина Щепанська

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1/234, 79000, м. Львів, Україна
тел. (032) 2394355, khrystynashchepanska@gmail.com
<http://orsid.org/0000-0001-6393-5987>

У статті схарактеризовано лексему *серце* як один із ключових образів української лінгвокультури, з яким необхідно ознайомитися студентам-іноземцям, зокрема майбутнім філологам. На основі поетичного дискурсу XIX століття виокремлено основні смислові центри образу серця в українському мовному просторі – серце як внутрішня людина і серце як простір. Визначено диференціацію у межах кожного смислового центру. У межах смислового центру серце як внутрішня людина виокремлено два смисли – серце як біологічна сутність (фізіологічні характеристики) і серце як духовна сутність (моральні характеристики). Серед основних смислів, які формують смисловий центр серце як простір, виокремлено смисли серце як внутрішній світ людини (дім, тайник), серце як духовний простір (рай, храм), серце як вмістилище емоцій і почуттів (вмістище любові, надій).

Окреслено ключові образні схеми, що формують українську лінгвокультурну константу *серце*. Описано образну схему «серце – вмістилище», яка умовно формує три змістові рамки, пов'язані градаційними відношеннями: великий (невизначеного розміру), середній, малий. Образну схему орієнтації розглянуто як розміщення сем на емпіричній осі (орієнтація вгору (позитивні емоції – потепління в серці); орієнтація вниз (негативні емоції – похолодання на серці); орієнтація центр (серце – центр, середина)). Схарактеризовано образні схеми «частина/ ціле», «суб'єкт / об'єкт» та «поверхня».

Запропоновано види вправ і робіт для засвоєння образної лексики у курсі української мови як іноземної, зокрема вправи на розвиток образно-асоціативного мислення, набуття навичок контекстуального аналізу, вміння розпізнавати і правильно інтерпретувати слова-образи.

Ключові слова: образна лексика, словообраз *серця*, смисл, українська лінгвокультура, українська мова як іноземна.